

« ВІЙСЬКОВЕ МИСТЕЦТВО КОЗАКІВ, ТРАДИЦІЇ, ЗВИЧАЇ ТА ПОБУТ УКРАЇНСЬКОГО КОЗАЦТВА »

Виконала : учениця 8 –Г класу

Маковська Олександра

Козацьке військове мистецтво

У численних походах і боях українське козацтво виробило самобутнє військове мистецтво, техніку ведення бою як на суші, так і на воді. Козаки були озброєні самопалами або рушницями, пістолями, шаблями, списами, користувалися луками й стрілами, добре стріляли з гармат. По Дніпру і морю плавали на човнах — чайках або байдаках, які вміщували 50–70 осіб. Морські походи козаки здійснювали на швидкохідних чайках (20 м завдовжки, 4 м завширшки; швидкість до 15 км/год; 20 козаків-веслярів, до 70 — бойовий екіпаж із 4–6 гарматами). У похід звичайно вирушало 80–150 чайок.

Запорожці майстерно билися шаблями, були гарними вершниками й бездоганно володіли технікою ведення як наступальних, так і оборонних боїв. Перекидали вози голоблями наперед, зв'язували їх ланцюгами і вели бій табором. Як писав Боплан, сотня козаків у таборі не побоїться ні тисячі поляків, ні кількох тисяч татар. За спостереженнями Боплана, козаки мали міцне здоров'я, були витривалими, легко переносили холод і голод, спеку і спрагу, на війні були невтомними, відважними, хоробрими й сміливими, понад усе цінували життя, але не шкодували його в боротьбі за віру і правду української землі.

Безмірна хоробрість, безстрашна мужність і героїзм, глибокий патріотизм запорозьких козаків викликали повагу й подив усього світу. Турецький хроніст XVI ст. Наїма так писав про українських козаків: «Можна з певністю сказати, що не знайти на землі людей сміливіших, які б так мало дбали про своє життя і так мало боялися б смерті»

Гарнізон Січі був здатний негайно дати відсіч ворогові, а також за короткий час зібрати велике військо. Висока військова майстерність Запорозького Війська досягалась за рахунок добре налагодженого військового навчання. В значній мірі прагнення козаків добре володіти зброєю зумовлювалось постійною небезпекою нападів кочівників. Причому йшлося не про поодинокі вторгнення, а про системну стратегію спрямовану на спустошення якомога більшої території задля розширення зони кочів'їв.

Основні види військового мистецтва козаків

- Піхота
- Використання возів
- Кавалерія
- Артилерія
- Саперна справа
- Морські походи

Звичаї та традиції козаків

У великій шані в козаків перебувало побратимство. Кожен козак віддавав своє життя за волю родичів і побратимів. На знак побратимства вони мінялися хрестами з тіла, а все інше було спільне. Вони дарували один одному коней, зброю. В боях билися поруч й рятували один одного або захищали своїм тілом. Побратимство надавало великої сили. Воно було однією з таємних причин їх непереможності. Повернувшись з походу, козаки ділили здобич.

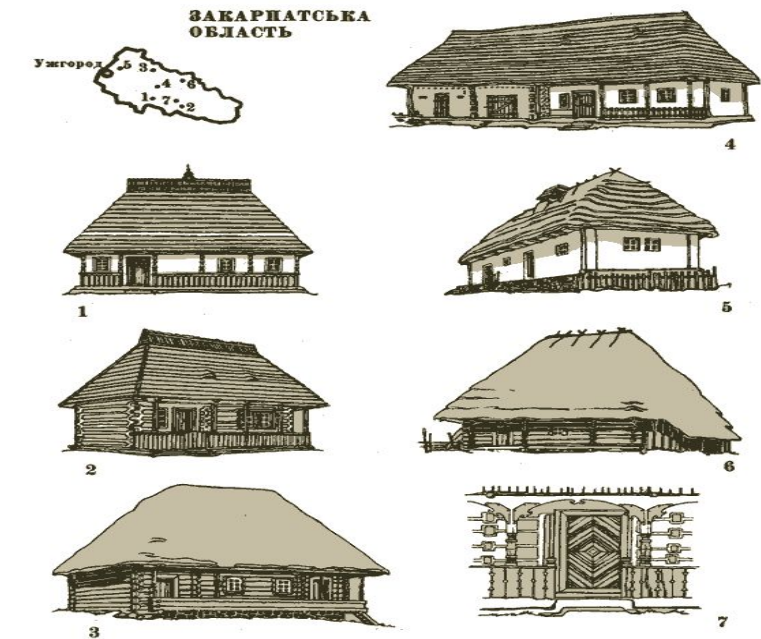
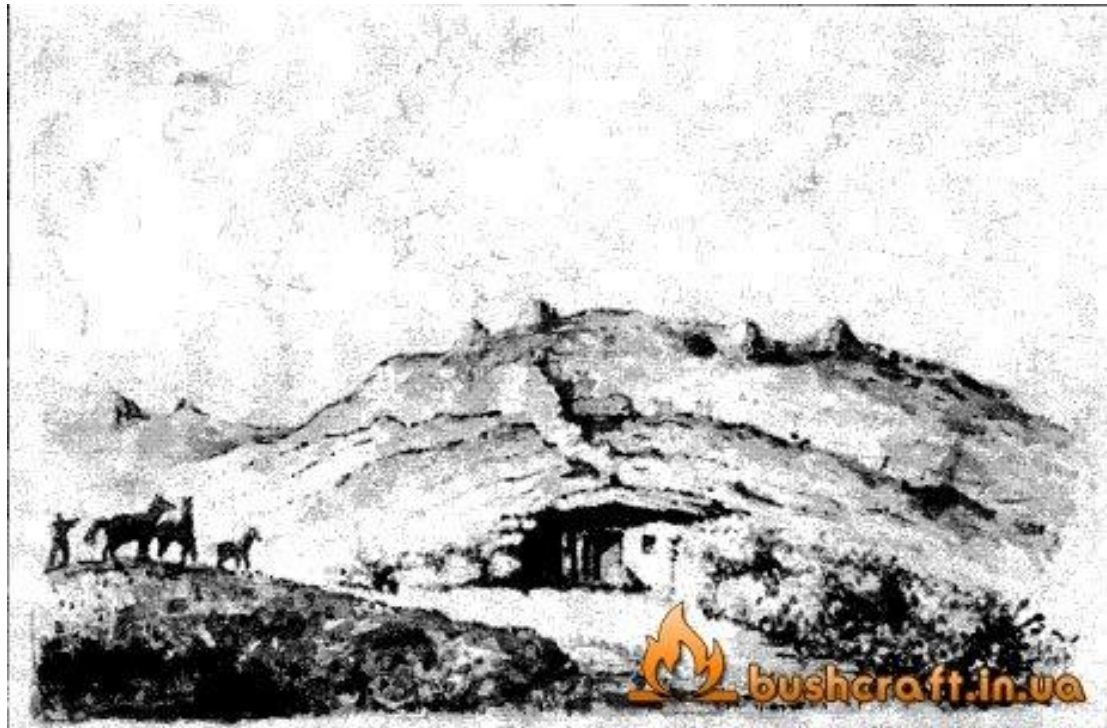
Потім починали гуляти. У пияцтві та гулянні вони старалися перевершити один одного. Але вживати спиртне під час військових походів було заборонено. За пияцтво, як і за зраду, передбачалася смертна кара. У жодній армії світу не було таких вимог. Відгулявши кілька днів козаки поверталися в буденне життя. Вставали до сходу сонця, йшли на річку купатися, їли житнє борошно з водою і засмаженою олією. Кожен носив свою ложку у халяві чобота. Потім бралися кожен до свого діла: хто латав, хто прав свій одяг чи лагодив зброю, інші поралися біля човнів та коней, займалися господарством. Юнаки змагалися в їзді на конях, стрільбі, кидалися один на одного та боролися. Виганяючи ворога з рідного краю, козаки брали чимало хлопців із собою на Січ і віддавали в науку до куренів. Коли хлопчикові виповнювалося 14 років, той козак, що привіз його, брав свого вихованця щоб той чистив зброю, порався біля коня, всіляко допомагав у походах. Опівдні на башті стріляли з гармати. Цим пострілом кликали на обід. Тоді ставали всі в коло біля образів і отаман читав їм "Отче наш" і тільки після цього приступали до їжі. Надвечір подавали вечерю. Добре поївши, козаки збиралися на майдані або над Дніпром до пісень, жартів, танців. Коли ставало нудно, вони починали готуватися до новго походу. За злочини покарання і страти призначалися різні. Застосовувалися: прив'язання до гармати за зневагу до начальства, за грошовий борг; шмагання нагаєм за злодійство. Найпопулярнішою стратою було забивання киями. Також використовували шибениці. Найстрашнішим було закопування злочинця живим в землю.

Побут запорожців

Житло

Бурдюг – найдавніший та найпростіший тип козацького помешкання. У викопаній ямі ставили чотири стіни з переплетеного хмизу і кутових стовпів, робили дах, а все це обмазували глиною й кіз'яком. Бурдюг мав маленькі віконця зі склом, всередині ставили примітивну піч-кам'янку (мечеть) та кабицю, на який варили їжу. Житло зимівчан розвивалося від однокамерної напівземлянки до наземної багатокамерної оселі.

Закарпатська обл.
1. Хустський р-н. 2. Тячівський р-н. 3. Свалявський р-н. 4. Іршавський р-н. 5. Ужгородський р-н. 6. Міжгірський р-н. 7. Фрагмент входу на «піддашок» (Тячівський р-н).

Козацький курінь

На Січі козаки мешкали в казармах – куренях. Вони як правило поділялися на дві частини – сіни та житлову частину – приміщення. Всередині стояв довгий стіл – сирно з лавами, а попід стінами були дерев'яні помости для сання. На покуті ставилися ікони, лампадки та карнавку для грошей на купівлю продуктів, на стінах розвішували зброю. Такий курінь міг уміщувати до 150 козаків.

Їжа

Харчувалися козаки колективно, страву готували тричі на день у великих казанах. Варив їжу курінний кухар. Страви розливалися у ваганки (дерев'яні миски), напої наливали у коновки на які вішали михайлики (черпаки). Звичайно готували: саламаху – густо зварене на воді житнє борошно; тетерю – зварене на квасі пшоно; щербу – рідко зварене борошно на риб'ячій юшці. Риба була найголовнішим продуктом харчування – варена, сушена та в'ялена, вживали кав'яр – солену ікру. Мамалигу (кукурудзяну кашу) вживали з бринзою, пастроною. Хліб не пекли, а вживали пшеничні коржі – загреби.

Одяг

Козаки носили простий та зручний одяг крою східного походження. Традиційно носили сорочку, шаровари, пояси, жупани, киреї чи сіряки (верхній розстібний одяг), високі шапки та чоботи з м'якої шкіри. Було у козаків і добре вбрання, яке носили на релігійні свята.

Особисті речі

До особистих речей належали ніж, дерев'яна ложка, люлька, кресало та шкіряний кисет для тютюну. Різні сумки, гаманці, футляри робили також зі шкіри.

Дякую за увагу